Ч. 199 (12.565). Львів, в'второк 9. вересня 1930. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На польському виборчому фронті.

Львів, 6. вересня 1930.

У попередніх статтях, арґументуючи не лише доцільність і потребу, але просто примус заключення технічного виборчого бльоку найповажніших тих українських партій, які не стоять на становищі польської та московської хруніяди,-- ми згадували вже, що зріжничкування польського виборчого фронту буде цим разом зведене до мінімум. Не підлягає уже сумнівові, що виступлять до боротьби всього три суперники: ББ, „центро-лів" і ендеція. Але й оті три взаємні вороги будуть на ріжних теренах входити в явне чи тайне порозуміння і кооперацію. Покищо ситуація представляється ось як:

Серед шости польських партій т. зв. центроліву найбільше мороки було з Христіянською Демократією („хадецією"), ґрупою найбільш реакційною, в якою найважче було створити спільну плятформу. Клерикали й консервативсти, по суті майже нічим не інші від польської ендеції, обєднуючі у собі здебільша реакційний польський клир та невеличкий відсоток старшого робітництва в промислових осередках, де у звязку з боротьбою проти протестантських німців особливо сильні впливи польського католицького духовенства (Шлеськ), — такі люди мають іти рамя об рамя з радикальним „Визволенєм" і „Стронніцтвом Хлопским" та соціялістами, які голосять клясову боротьбу! Однак всі ці партії разом з „Пястом" і НПР (робітнича правиця) давно вже творили формальний бльок на терені сойму — проти ББ (себто уряду) та його конституційно-ревізіоністичних проєктів. Правда, парляментарний бльок дакело легша й простіша справа, бо перебуває у стінах парляментарного будинку й не потрібує афішуватися перед масами. Але й у цьому останньому напрямку зроблено вже перший крок ще перед розвязанням сойму: чейже на краківському конґресі сиділи вже п. Хацінські з „Хадеції" поруч Ґуґута, Врони й Недзялковського! Тому й тепер уся трудність змонтування виборчого бльоку полягала не на ідеольоґічних розходженнях, а на питанні, в який дипльоматичний спосіб перелачкувати постанову про бльок хадеції з „масонами" крізь ширші партійні управи, які завжди є більше перечулені й нервозні, ніж тісніший партійно-політ. провід. Зроблено це так, що цю справу передано для вирішення хадецькій парляментарній репрезентації — найкраще вже „згармонізованій" з кандидатами до виборчого бльоку. Щодо того, аби не компромітувати себе взаємно занадто тісною кооперацією на виборчому терені — ППС, „Визволенє" і Стронніцтво Хлопске не будуть, мабудь, лізти на Шлеськ і взагалі в безспірно хадецький терен, залишаючи теж хадекам деяку технічну автономію. Між усіми іншими контрагентами порозуміння не стрінуло зайвих перепон: адже є річю відомою, що ідеольоґічні ріжниці між польськими партіями селянськими (Пяст, Строн. Хлопске, Визволене) є мінімальні, а ділять їх головно особисті амбіції провідників. Так само поміж Нар. Партією Робітничою і ППС існує чимало спільних точок із професійного робітничого руху. Але всіх їх обєднює *плятформа боротьби за устрій держави* проти плянів Безп. Бльоку (уряду). Лякаючися виборчих метод санації і не знаючи, що жде будучий сойм і державу на ґрунті боротьби за зміну конституції, шість польських партій зрезиґнувало з демонстративного підкреслювання канонів віри партійних програм та найшло ціль і гасла всім їм спільні і для усіх приємливі. Центролів буде йти у виборах під гаслом боротьби за демократичний устрій і проти диктатури. Очевидно, у виборчих гаслах і кампанії буде напевне використана всебічно нинішня господарська кріза: пращінь економічне положення широких верств населення усе грає при виборах величезну ролю.

Шість клюбів „центроліву" розпоряджало в останньому соймі 163 мандатами. Очевидно, що в найближчому соймі це число (при передумові строго обєктивних і справедливих виборів) поважно зросте. Складеться на це не лише безперечний упадок авторитету санації і зріст опозиційних настроїв у польському громадянстві (що знову має низку своїх кремих причин), але саме *факт бльоку 6-ти партій.* Цей факт причиниться надзвичайно до зросту поваги листи центроліву у виборців, здобуде цій листі популярність, зробить листу атракційною. І психіка і ментальність кожного пересічного громадянина, який не визнається у політичних тонкостях і партійних ріжницях, є така, що він воліє віддати свій голос відразу на кілька партій, які йдуть спільним фронтом і згори мають запевнений великий виборчий успіх, ніж на котрунебудь одну окрему партію (листу), якої виборчий успіх стоїть завжди під знаком запиту. Врешті запевнена побіда листи „центроліву", як наслідок самого бльокового характеру тієї листи, стоїть у найтіснішому звязку з системою Гондта обрахунку голосів: окреміші партійні листи з відносно невеличкою скількістю голосів будуть цілком перекреслені!

В цій ситуації і ББ і ендеція мусять сягнути до арсеналу найнебезпечніших родів зброї, щоби виграти битву. І тому ми почули зразу, що на чолі всіх окружних лист і листи державної буде фіґурувати імя маршала Пілсудського. Коли й не буде цього, то в усякому разі санація вийде до виборів з самими своїми „асами", поставить на виборчі листи всіх міністрів, а ведучи виборчу кампанію *формально* під гаслом зміни конституції, фактично буде листа ББ боротися *за екзистенцію нинішньої системи правління, за стан посідання влади, за авторитет творців і спадкоємців травневого перевороту.* Коли листа „центроліву" репрезентуватиме сойм, листа ББ представлятиме уряд. І тому листа ББ матиме — поруч із бльоковою опозиційною листою — рішаючий характер на вислід виборів у польських округах.

При таких двох суперниках ендеція мусить прийти до виборів з чимось, що могло би дійсно зелектризувати польського виборця. Цією електричною течією будуть *гасла за польський національний характер держави в цілости й т. зв. кресів зокрема.* Іншими словами, ендецька виборча кампанія ітиме під *протиукраїнськими гаслами* на сході і протинімецькими на заході Польщі. Ми знаємо, які тріюмфи святкує ендецька зоольоґічно-націоналістична кампанія, якщо тільки вона сідає на протиукраїнського коника. Сьогодні вона підбичовуватиме того коника батіжком, скрученим з останніх випадків у Східній Галичині. Факт, що ціла східно-галицька преса за' винятком однісінького соціялістичного „Дзенніка Людового" пішла в унісоно за ендецькою пресою в оцінці останніх подій — свідчить найяскравіше, що ендецька виборча листа, машеруюча під найбільш демаґоґічним прапором „оборони перед гайдамацьким наїздом" буде фасцинувати польського виборця, манити його і вихоплювати з руки виборчу картачку.

Але, як згадано, і ці три суперники не скрізь ітимуть на прю. Ось сьогодні появилося у ґазетах інтерв'ю визначного санаційного діяча б. посла Стипінського, голови „Звйонзку працї мяст і всі", що, мовляв, на Поморю треба створити одну одніську польську листу. Це має бути „відповідь Тревірануссові". І ми не маємо найменших сумнівів, що у *Східній Галичині та Волині йтимуть так само спроби порозуміння усіх польських партій.* Це обєднання, згідно з нашими інформаціями, буде полягати на тому, щоби по можности в жадній східно-галицькій окрузі не стояли проти себе аж усі три польські листи (санація, центролів і ендеція), але щоби собі „не перешкаджати" і давати польському громадянству до вибору щонайвище *дві* листи!

Можуть польські клерикали й соціялісти порозумітися з уваги на боротьбу за устрій і владу. Можуть усі найбільш суперечні польські соціяльно-політичні елементи допускати думку одностайного фронту з огляду на правдиву чи уроєну небезпеку від національного противника. *А не можуть порозумітися щодо технічного виборчого бльоку найстарші українські партії, які збудили з мертвеччини і розбудували все існуюче українське життя в краю, мають спільні ідеали, брали за долю цих ідеалів спільну відповідальність у найважчих хвилинах народу і нині стоять перед страшною спільною небезпекою?!* (ік).

Конґрес орґанізованих національностей.

Конгрес европейських національних меншостей радить у Женеві серед значного заінтересування й оживлення. Звідомлення Ґенерального Секретаріяту Конґресу про загальне положення меншостей, а також звідомлення поодиноких національних груп вислухало ціле зібрання з великим зацікавленням. Після того Конґрес ухвалив резолюцію, в якій ствержено, що положення европейських меншостей ніде не найшло розвязки, а тому теперішній стан є дальше причиною великих противенств і гострих конфліктів. Як довго не буде переведена вдоволяюча меншости розвязка їх незавидного положення, так довго не можна поважно думати про справжнє замирення Европи.

В дні 5. ц. м. велася дальше на Конґресі національних меншостей в Женеві дискусія над меморіялом Бріяна про Паневропу. М. ін. промовляв представник українців із Польщі ред. В. Мудрий. У своїй промові він піддав критиці меморіял Бріяна з погляду т. зв. національних меншостей. Український нарід — казав промовець — розділено між кілька держав на основі трактатів — усупереч його волі.

Тимчасом Бріян у проекті нової організації европейських держав не бере зовсім під увагу положення й долі тих народів, які не могли виповістися і вирішити про свою долю. В цьому змислі промовець предложив проект резолюції на руки президії Конгресу.

*

Вістка польської преси про якусь пропозицію виборчого бльоку меншостей у Польщі, зроблену нібито німецькими делегатами в Женеві, є позбавлена всяких основ хочби тому, що українським політ. центром є не Женева, а Львів, і того роду пропозиції не можуть іти від Женева. Очевидно, що це не пересуджує ще справи евентуального бльоку непольських народів у Польщі.

ЦЕРКОВНІ СПРАВИ.

Лист митрополита Сергія до митрополита Діонізія.

Заступник московського патріярха, митрополит Сергій, вислав до митрополита Діонізія такий лист:

„Ваша Ексцеленціє! В 147 ч. ґазети „За Свободу“ з дня 2. червня подано вістку про скликання першого Собору автокефальної православної церкви в Польщі.

Вже з назви Собору видно, що головним його завданням має бути практичне введення автокефалії православної церкви в Польщі. У своїх листах з 4. січня і 22. жовтня 1929 я переконував Вашу Ексцеленцію, щоби не обстоювала цієї автокефалії, здобутої без благословення Вашого Зверхника і Матери Церкви. Я пригадував Вам, що і патріярх Тихон не апробував (без місцевого Собору російської церкви) ґеї автокефалії підчас приготувань до неї, що і правний наслідник померлого владика-заступник запротестував по її оголошенню. Я звертав увагу, що не було і нема потреби вводити негайно автокефалію, не чекаючи на наш Собор. Не було жадної потреби ризикувати єдністю церкви і насильно відривати вірних православних у Польщі від давнього зв'язку із російською церквою.

Живий приклад болгарської церкви повинен би остерегти Вас. Болгари самочинно проголосили автокефалію і вже 60 літ переживають важку добу схизми. Томляче роздвоєння сумління, при почутті, що лишаючись вірними своїй місцевій церкві, віддаляються від братерства всіх православних церков, безумовно повинні затроювати радість кожного свідомого християнина болгарина із зовнішніх здобутків своєї церкви. На таку долю штовхаєте і Ви православне населення в Польщі, домагаючись автокефалії. Правдоподібно й у Вас, як і в Болгарії, найдуться такі, що з ріжних політичних і національних чи навіть і матеріяльних причин будуть підтримувати Вашу ініціятиву. Сумніваюся, чи такий негармонійний хор прихильців могтиме заглушити голос сумління свідомого православного населення. З привички чи потреби, звертаючись у релігійних справах до своїх священиків та епископів, православне населення буде боліти душею, що поступаючи так, бере участь у гріхі своєї єрархії і підтримує її в роздорі з Церквою-Матірю.

Що принесе Вам автокефалія, куплена тією ціною? Мимохіть пригадується давна православна історія в Польщі. Там завжди вміли зменшити чуйність православної єрархії ріжними особистими правами і привілеями. А нижче духовенство разом із вірними находилось у жалюгідним стані, завжди в тривозі за цілість своїх святинь, за саме істнування святої віри. Чи ця історія не повториться і тепер? Таж Ваша Ексцеленція носить титул, якого не мають митрополити-керівники більших і старших церков, як польська, якого в своїм часі не мали митрополити російської Матери-Церкви!

А вже та сама ґазета „За Свободу“ описує в ч. 146. побиття православних уніятами в Дубеччині на Волині, при чому православних потягнено до судової відповідальности. До нас доходять відомости, що католицька товпа в б. Конґресівці під проводом ксьондза вдерлась до православної святині, викинула з неї святощі та оголосила її католицькою. Відомо Вам також, що 500, а навіть більше правосл. церков є під загрозою ревіндикації в користь католиків. Відомо Вам про пертрактації уніятського митрополита Шептицького з польським політичним діячем Юзефським про навернення цілої України на унію. Польща має такі наміри супроти України, яка ще до неї не належить, то чого може надіятись православне населення Галичини, (?) Волині і б. Конґресівки?

Все це змушує мене щераз повторити Вашій Ексцеленції і всім Архипастирям і пастирям та вірним, які зібрались на Передсоборне Зібрання, та цілому православному народові в Польщі протест Московського Патріярхату проти автокефалії, яку Ви неправно здобули. В імя обовязку, який тяжить на мені, хочу переконати Вас, щоб Ви не чинили цього кроку, згубного для церкви і силою не відривали православних від вічного звязку з російською церквою та не вкидали вірних у внутрішню церковну анархію. Якщо Ви не хочете підчинитись свому правному зверхникові, Московському Патріярхові, то тим самим даєте канонічну можливість, щоб кожний епископ чи священик і вірний у Польщі відмовив Вам послуху і шукав собі провідників за кордоном. Чиж власними руками Ви допомогатимете, щоби в Польщі повторились ті часи, коли православні, покинені своїми епископами, власними силами боронили своєї віри та незалежности від Риму?...

Нехай майбутній Собор розглине ці справи про автокефалію та її доцільність, нехай сміливо виречеться автокефалії і запропонує православним у Польщі, аби вони лишились у канонічній злуці із Московським Патріярхом та від Собору Святої Православної Церкви Російської чекала для себе вже правної, а не самочинної ратуючої, та не руйнуючої автокефалії“.

Вашої Ексцеленції у Христі брат і слуга

СЕРГІЙ, митрополит Нижегородський.

10-ліття Ліги Націй.

Запрошення української делеґатки.

З приводу десятиліття істнування Ліги Націй відбудеться 10. ц. м. в Женеві святочна академія та велика прилюдна маніфестація, уладжені міжнародніми організаціями, які співчувають ідеї міжнародного порозуміння. Безпосередньо перед тим, себто 9. ц. м., відбудеться спільна конференція представників шіснацяти найповажніших міжнародніх установ (як Міжпарляментарна Унія, Унія Товариств Ліґи Націй, Міжнародне Бюро Мира і т. і.). Одною з точок програми цієї конференції, на яку кожна з 16 міжнародніх організацій висилає 20 делеґатів, є усталення спільної адреси до Ліґи Націй. На згадану конференцію та на святочну Академію в Лізі Націй одержала запрошення голова Союзу Українок, п. Мілена Рудницька, в характері офіціяльної делеґатки Міжнародного Жіночого Союзу.

Переговори з Ґандієм зірвані.

А. Т. Е. Льондон. З Бомбаю пишуть, що відомий гіндуський провідник Сапру заявив, що переговори ведені у вязниці в Пуні із Ґандієм остаточно зірвані та що Ґанді ані інші керманичі гіндуського нац. конґресу не візьмуть участи у льондонській конференції.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 9. ВЕРЕСНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 2)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

У часі, про який пишу, батько Ейсет не мав подагри, а біль спричинений його руїною зробив із нього такого страшного чоловіка, що ніхто не міг навіть підійти до нього. Раз на два тижні треба було йому пускати кров. Всі довкола нього мовчали з остраху. За столом кожний прохав хліба тихцем. У його присутности не вільно було навіть плакати. Зате, як тільки переступив поріг, чути було хлипання по всьому домі. Плакала, очевидячки, мама, що тато нещасливий, мій старший брат — священик, коли був тоді в нас; — плакали всі. Якимцьо, занадто малий, щоби розуміти наше горе — він був старший усього на два роки від мене — плакав із природної потреби, для приємности.

Дивний це був дітвак, Якимцьо: він мав справжній талант плачу. Як довго його памятаю, бачу його з червоними очима і заслізеними лицівками. Вечором чи вранці, в день чи в ночі, в школі, дома чи на проході, він плакав невпинно і скрізь. Коли його питали: „Що тобі?“ він відповідав хлипаючи: „Нічого“. А найцікавіша річ, що справді не було нічого. Він плакав так само, як люди обтирають ніс, хіба, що частіше — ось і все.

Інколи батько, втративши терпець, казав до мами: „Що за дурний бахур! поглянь: ріка не хлопець“. А на це мама відповідала мягким голосом: „Не дивуйся, коханий, це мине з ньго з віком: коли я була в його роках, то була така сама“. І тимчасом Якимцьо ріс, ріс навіть за багато, з „це“ не переходило. Навпаки: дивне здібність розливати без причини сльози зростала в цього хлопця з кожним днем. Тому й нещастя наших родичів були для нього незбиякою нагодою... Він користав із нього, скільки влізе, цілими днями хлипав і ніхто не питав його: „Що тобі?“

Ось так і для Якимця і для мене наша руїна мала свою добру сторону.

Щодо себе, то я був зовсім щасливий. Мене лишили в спокою. Я використав це на забаву з Руже в опустілих робітнях, де кожний наш крок ішов луною як у церкві і на глухих подвірях, що починали заростати травою. Цей молодий Руже, син сторожа Кольомба був грубим 10-літнім хлопчиськом, сильним як віл, вірним як пес, дурним як гуска і славним своєю рудою чуприною, якій завдячував своє імя. Але мушу вам признатися, що Руже для мене не був рудим хлопцем. Він був для мене раз робінзоновим вірним Пятачком, раз племенем дикунів, раз збунтованою моряцькою дружиною — чим я забажав.

Я сам у цьому часі також не називався Данило Ейсет та був незвичайною людиною, вбраною в шкури звірів, про пригоди якої вичитував з книжки: я був мастер живий Крузо. Солодка омано! Вечором після вечері я вичитував „Робінзона“ і вивчав його напамять; днем я „грав“ його, відтворював із завзяттям і все те, що було довкола мене я втягав до своєї комедії. Фабрика не була вже фабрикою, а опустілим островом, ох, яким опустілим! Басени грали ролю океану, сад був пралісом. Між плятанами гуляло чимало пільних коників, що теж брали участь у пєсі, а про це не знали.

Руже також не здавав собі справи із своєї важної ролі. Він був би в клопоті, якби його хто був спитав, хто такий Робінзон. А проте мушу признати, що він виконував свою ролю з найглибшим переконанням і не було другого, що так добре вмів би наслідувати рев дикунів як саме він. Де він цього навчився — не знаю. Знаю тільки, що дикий рев, який він добував із глибини свого горла, коли потрясав рудою гривою, міг був залякати найсміливіших. Навіть я сам — Робінзон, інколи хвилювався тоді і мусів казати до нього тихцем: „Не так голосно, Руже, я боюся“.

На жаль, Руже наслідував крики дикунів дуже добре, а ще краще визивання вуличників і прокльони. Підчас забав із ним я навчився їх від нього і одного дня, сам не знаю як, за обідом вихопилася мені страшна лайка. Загальне збентеження. „Хто тебе цього навчив? Де ти чув щось такого?“ Це була подія. Батько почав відразу говорити про те, що мене треба засадити до карної бурси; мій старший брат священик, що перш за все треба мене післати до сповіди, бо я вже в такім віці, що маю розум. Мене повели до сповіди. Нелегка штука! З усіх кутків моєї совісти треба було позбирати цілу купу ріжних старих гріхів, що валялися там від сьоми літ. Не спав я дві ночі — цих клятих гріхів був повний мішок; я поклав дрібні зверху та все одно ті, що були під сподом, було видко і коли я приклякнув у малій дубовій сповідальниці, щоби показати їх отцеви пароховн, мені здавалось, що вмру від страху та сорому...

Кінець усьому. Я вже не хотів бавитися з Руже. Я знав уже, що св. Павло сказав і що отець парох повторив про демона, який вічно кружляє довкола нас **„аки лев рикая, іщій кого поглотити“**. Ох! яке враження зробило на мене це **„іщій кого поглотити“**! Я знав також, що той інтриґант Люципер вбирає на себе ріжні маски, щоби нас спокусити і важко було прогнати від мене думку, що він сховався під шкуру Руже, щоби навчити мене клясти. Тому, коли я вернувся на фабрику, я перш усього попередив Пятачка, щоби до мене більше не приходив. Бідний Пятачок! Той указ зранив його серце, але він підчинився йому без скарги. Часом я бачив його, як він стояв сумний на порозі будки сторожа коло варштатів, а коли запримітив, що гляджу на нього, він ревів страшним голосом, щоби мене зворушити і потрясав своєю вогненно-хвилястою гривою; та чим більше він ревів, тим я більше оминав його. Я мав враження, що він зовсім „аки лев рикая“.... І я кричав до нього: „Іди геть! ти страшний!“

(Продовження буде.)

З польської преси.

„Час" про саботажі.

Краківський орган консерватистів „Час" містить обширну вступну статтю п. з. „Злочинна українська акція", в якій обговорює саботажову акцію у Сх. Галичині. Автор статті думає, що в цій справі деяку ролю грає грошева допомога зпоза кордону, а ще більшу фанатична аґітація, що грає на націоналізмі і комунізмі, що поширені між укр. молоддю. В цій акції бере участь півінтелігенція і студентська молодь, яка хоче доказати Европі, що Сх. Галичина є руським краєм, а не польським.

Далі „Час" пише:

„Наша влада заповіла швидке припинення цього руху. І дійсно багато саботажистів опинилось у вязниці. Треба тільки бажати, щоби польська влада поступала якнайенерґічніше і якнайскорше. В жадній державі такої акції не толерувалиб. В Анґлії, Франції, Німеччині здавилиб її скоро і безоглядно. Вона є обявом надто низької політичної й етичної культури; ця акція деправує душу руського народу, вона звернена проти його культурного розвитку. Не тільки в інтересі поляків, але в добре зрозумілім інтересі русинів лежить, щоби винуватих покарати, а баламучених ними спинити на цій злочинній дорозі. Але найважнішою тут є не тільки справа репресії. З одного боку вона мусить перетинати нитки, що лучать руських комуністів (?) з Берліном, Прагою і Женевою, звідки плинуть гроші і аґітаційні вказівки, а з другого боку потрібне позитивне відношення до цілої руської справи у Польщі. В руському суспільстві не всі стоять на комуністично-національнім (?!) становищі, не всі похваляють акти насилля і підпалів. Там є і поважні елементи, які розуміють небезпеку звязану з цією акцією для самих русинів. Ми не хочемо переціняти їх впливів і рухливости, бо елементи націоналістичні і комуністичні є більше рухливі, але всеж ці поважні течії там істнують.

Завданням польської політики є пошукати контакту з цими елементами і допомогти їм знищити злочинну акцію націоналістично-комуністичних ґруп.

Такий контакт можливий тільки на ґрунті позитивної програми в справі руської меншости в Польщі. За такою програмою з цього місця кличемо віддавна і ми нераз доказували, в супереч вшехполякам, що ця програма мусить опиратись на ідеї пошанування окремої руської народности. Доки Польща не витворить такої програми, доти в руському народі будуть брати верх елементи до Польщі ворожі, що стоять під чужою командою.

Хто не хоче загострення польсько-руської боротьби, але прагне, щоби на цій багатій і плодючій землі між Сяном і Збручем, обидва народи, що живуть там від віків, рівномірно розвивались поруч себе, той мусить бажати собі, щоби злочинні акти нинішньої укр. пропаґанди стали причиною не тільки до строгих репресій, але і до започаткування мудрої, обережної, свідомої, остаточної мети польської політики в руській справі".

АРЕШТУВАННЯ.

Арештування б. посла Кузика.

З Рогатина прийшла до нас вістка, що там арештовано б. посла Семена Кузика. Про причину його арештування не маємо зїяких інформацій.

Арешти в Яворівщині.

Дня 31. серпня ц. р. в год. 3. ранком повстала пожежа у дворі Ромуальда Фанґора, власника дібр у Свидниці, пов. Яворів. З невідомої причини почали горіти стирти збіжа. Жертвою впало 9 стирт.

Я звязку з тою пожежою державна поліція у Краківці приарештувала господаря Дмитра Середовича, сина Івана, громадського радного і книговодця районової молочарні та п. Коропея, молочарського техніка зі Свидниці, занятого у тійже молочарні, як підозрілих у підпалі, хоч на це нема найменших доказів.

Крім того приарештовано дня 3. серпня ц. р. Івана Середовича, сина Івана, брата приарештованого попередньо Дмитра Середовича, а то в хвилі, як той останній приніс арештованому братові харчі.

Дня 2. IX. арештовано студ. фільос. Івана Семкова з Дахнова, пов. любачівського. Згаданий вертав тогож дня пішки з Бунова до дому у Дахнів і коли переходив через село Нагачів, пов. яворівського, його приарештовано та під конвоєм поліції і скованого відставлено до арештів повітового суду в Краківці. Підозрівають його у підпалі стирт в яворівськім повіті.

Всіх приарештованих держать наразі в арештах повітового суду у Краківці.

Ліста членів виб. комісій.

Львівський воєвода вже усталив таку листу членів виборчих комісій. Для округи виборчої комісії ч. 47 у Ряшеві референдар Ґадомський, а заступник Беліна, виборчий комісар староста д-р Фрідріх; для округи ч. 48. (Перемишль) референдар Стемпінський, заступник Стронський, комісар староста Михайловський; округа 49. Самбір, рефер. Бечельт, заступн. Новосельський, комісар Лянчевський; округа ч. 50 Львів-місто член виборчої комісії емер. радник Писарський, заступн. директ. Буцат, виборчий комісар староста Ґаляс; округа 51 Львів-повіт д-р Ст. Ішковський з Рокітної, заступник Йордан Стойов... з Ляшок Мурованих, виборчий комісар староста Екгардт.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Перед виборами.

Бути послом не є так зле, як говорять посли, але й не так добре, як думають кандидати на послів. Правда — як звичайно — лежить по середині. Добра річ: дієти, вільна карта їзди, пошана і нетикальність, зла річ: відповідальність, претенсії виборців, накази партійної управи і провадження двох домів. Колиб скасувати перше, то ніхто не кандидував би, колиб скасувати друге, то кожний кандидував би. На щастя розумне життя так справу поставило, що посол має крім прав і привілеїв, ще й обовязки і повинности. Тому не кандидують усі горожани, тільки одна третя, а навіть декуди одна четверта. З цього не виходить, щоби кожний, хто скінчив 24 роки, не хотів кандидувати, тільки що не кожний має відвагу, або не кожний може зібрати 500 підписів на зголошення листи.

Прикра річ у тім цілім інтересі перепасти при виборах, а ще прикріше ні сіло ні впало перестати бути послом. Досвідчив цього неодин політик (мене якось Бог милував!) і аж жалко робилося дивитися на тих людей.

Возьмім хочби ось тепер... Недавно, може тому два тижні, здибаю одного посла.

— Моє найнижче поважання пану послові

Посол прижмурив очі.

— Вибачте, але з ким маю приємність?

— Як? Не пригадуєте собі мене?!

Посол хвильку надумувався, може важив: пізнавати чи ні. Врешті рішив пізнати.

— Ага! Так-так! Ми вже десь бачились... Що скажете?

— Хотів... запитати пана посла... Як наші справи. Яка ситуація і... загалом щось із політики...

— Ну... загалом беручи незле. Більше вам нічого сказати не можу, бо не знаю, чи визнаєтеся в усіх тонкостях, а по друге багато річей є тайних. На загал, як кажу, є незле.

Подякував я за інформації, вклонився низько і відступив.

Минуло з того часу дві неділі. На око виглядає — нічого, а придивись ближче — багато. Прийшло розвязання сойму, розписання нових виборів і інтервю маршалка.

Йду я вчора вулицею, похилив, як звичайно, голову і щось собі роздумую. Чую хтось мене кличе:

— Пане товаришу! Пане товаришу!

Обертаюсь: бувший посол.

Пристанув я, жду.

Підбігає до мене, кланяється,

— Вибачте — каже — що вас турбую (так таки казав!). Моє найнижче поважання. Давно не бачив, а миж такі старі знайомі!...

— Чим можу служити? — питаю.

ЯР. МАНДЮКОВА.

На найвищому шпилі Европи.

Плян прогульки. — Негода. — Дрібний інцидент. — Поміж скелями.

Пробуваючи цього року на університетських курсах у Франції, серед високих альпейських гір, рішили ми доконче звидіти найвищий шпиль Монблян. На руку пішла нам управа університету в Ґренобль, оповіщаючи збірну прогульку. Сама вістка про це, наробила чимало шуму між студентами. Цілий тиждень висіла за шибою у шафочці світлина ланцюга Монблян, моря ледівців, та зубатої залізнички, що везе прогульковців на висоту 2.000 м., і подрібний опис технічного переведення прогульки. Щодня збиралися ми перед оповісткою, приглядалися, дебатували, та вирішували, чи ціна 130 франків від особи не випорожнить занадто наші кишені. Деякі відважніші, підходили до секретаря й випитувалися за подробиці. З його інформацій довідалися ми, що автобуси виїздять у суботу 19. липня, в 6 год. зранку. Нашу господиню просимо зладити нам дещо на дорогу і вона приймає це зовсім байдуже: слово Монблян не робить на неї ніякого враження. Надійшла субота. Небо щось засуплене, гори закутані у сірі тумани. Одягаємо, що маємо найтеплішого, йдемо покріпитися та забрати в дорогу харчі. Виходимо пів до 6-ої; небо покриге сірими хмарами, краєвид сумний, доми, дерева, винниці й ріка творять одну неозначеного коліру масу, начеб хто розлив брудні помиї й вони застигли у повітрі.

У сумному настрою приходимо на площу Нотр-Дам, де застаємо вже кільканацять пильних прогульковців з такими наплечниками й клунками, якби вибиралися на тиждень. Деякі в зовсім легоньких костюмах, півчеревиках, інші в шкіряних куртках, у черевиках набитих цьвяхами й джаґанами. Прогульковців напливає з усіх сторін щораз більше, заїздять білі автобуси, приходить наш професор з довгою бородою й сідаємо.

Проф. Моіз, себто Мойсей, переймається своїм провідництвом і наче старинний пророк тримає довгу палицю обковану залізом, розчісує довгу бороду й ладиться в дорогу. Добре засапався заки визначив місце 140 членам прогульки. Всі страшенно розбавлені, біля мене сідають якісь шотляндки, а позаду ціле товариство американців.

Малий гудок, удари дверчат і їдемо. Легенькі авта, стрілою мчать по асфальтовій, наче дзеркало гладенькій дорозі. Минаємо зелений острів, переїздимо міст на бурхливій Ізері й село Ісме, але небо щораз більше затемнюється, мряки заслонили зовсім гори, начеб позакидували себе білими плахтами.

Але, о горе! грубими краплями починає падати дощ, глузуючи з наших сподівань. Американці, сміються, верещать, виють, це має називатися співом, аж недобре стає. Але дощ прохолоджує їхній запал і вони починають шарпати нас, щоби шофер накинув нам буду на голову, бо вода ллється за шию. Грізний напис „заборона говорити до шофера" стримує нас. Хтось сміливіший бухає шофера в плечі, цей здригається й додумується. Краєвид страшенно заплаканий, нужденний, а ми плачемо разом з ним. Мряки то розходяться, то лізуть просто в очі й пронизують холодом кости. Довідуюсь, що моя сусідка шотляндка: намовляє мене заїхати до них, навчитися по анґлійськи; але я жартую з її мови, кажучи, що боюся задушитися при вимові деяких слів. З цього всі мають велику втіху. Американці знов зачинають вити свої пісні. Нечайно авта стають, наче приковані серед чистого поля, студенти вискакують на дорогу, повстає метушня, кожен допитується: у чому річ. Ситуація поволі виясняється: одно авто заїхало в друге, шиба пішла на тріски, ранила одну студентку й шофера. Подають першу поміч, перевязують шоферові руку, заліплюють чоло студентці й мотори їдуть далі.

У маленькому місточку Альбертвіль робимо постій; усі висідають, під парасолями втікають до каварні й „перекусують". Опісля заходимо до подорожнього бюра (яких скрізь багато, у кожному сільці й містечку) де лежать стирти брошур і листівок. Грубенький услужливий панок, пхає нам у руки книжки й переконує, що без них годі жити в дорозі. Мусимо взяти кілька листівок, щоби відчіпитися від нього. Якби то в нас уміли так переконувати покупців, то наші накладні робили би добрі інтереси!).

За десять хвилин переїздимо промислове місто Южін і віздимо у чарівну долину річки Арль.

Високенні дикі скелі, порослі декуди мохом і дрібними кущиками, творять дві стіни, в долині гуде грізно річка, розбиваючи ґранітні скелі. Нагальний дощ збільшив її обем і забрудив прозорий кришталь води, тому люті хвилі з гуком розбиваються об скелі і творять на хвилину білі гребені, щезають у суміші болота й галуззя. Стрімка дорога йде попід стіни скель, деякі з них звисають зовсім над головами, начеб витягали довгі кістляві пальці та хотіли хопити у свої обійми ті маленькі людські черв'ячки.

І приходить думка: знуж схочеться такому камінчикові злетіти тобі на голову!...

Скільки праці вложила тут людина, щоб вибороти собі такий вузенький перехід між залізними кліщами! Що хвилини минаємо темний тунель, дорога веться вужем, між скелями і рікою, творить мальовничі мости й серпентини, прикрашена каскадами й лісами.

Покидаємо з жалем роскішну Арлю й виїздимо на розлогі пасовиська, де стадами пасуться савойські корови. Вони цікаво звертають голови до подорожних, дзеленькотять дзвіночками й знова схиляються до запашної трави. У долині мріють величаві готелі міста Сен-Жерве, а праворуч розступаються хмари й показують нам сонцем освічений, білий вершок Монблян.

(Продовження буде.)

— Хотів... запитати пана редактора... як наші справи... Яка ситуація і... загалом щось із політики?...

Що я мав на це відповісти?! Відповів його словами зперед двох неділь.

— Ну... загалом беручи — незле. Більше вам сказати не можу, бо не визнаєтеся в усіх тонкостях. А по друге, багато річей є тайних. На загал, як кажу, незле.

Тільки що забув я прижмурити очі. Але нехай! Зроблю це другим разом.

Галактіон Чіпка.

Спроба підпалити браму грища „Сокола-Батька".

В ночі з пятниці 5. ц. м. на суботу 6. ц. м. намагалися якісь невідомі люди підпалити браму, що веде до спортового грища Сокола-Батька при Стрийській вул. Вони підляли браму бензиною і хотіли запалити її сірниками. Але побачила це сокільська сторожа, а одночасно також митний контрольор з рогачки і патролюючий поліціянт, які наробили алярму. Підпалячі вспіли втікти в лісок на т. зв. „Уляниці", покидаючи по дорозі дві фляшки бензини.

При цій нагоді слід пригадати, що в подібний спосіб підпалено перед двома роками (по відомих листопадових подіях) трибуну на площі Сокола-Батька, яка, подібно як тепер трибуна „Чорних", згоріла до тла і якої до-нині не відбудовано. Обгорілі стовпи-останки в тої сокільської трибуни сторчать тепер вздовж паркану, що обведений довкола площі Сокола-Батька. Пригадуємо, що справників підпалу степениці на площі Сокола-Батька не викрито до нинішнього дня.

НОВИНКИ

— **Невідома рука.** На днях невідома і таємнича рука підпалила 5 стирт пшениці у фільварку в Сераківцях перемиського повіту, власности Маріяна Тендицького. Так само в с. Ліжку Горішнім згоріли будинки польського селянина Івана Пузняка. В пожежі згинула корова і кілька безрог. „Слово Польске" пише, що з достовірних джерел знає, начеб то у звязку з антипольською кампанією Німеччини в Берліні ухвалено концепцію відновлення у Сх. Галичині інтензивної саботажової диверсії, якаб вказувала Европі ненормальні відносини в цьому краю. Коновалець і його прибічник Сеник буцім-то дістали великі грошові суми для ведення саботажової акції та що за кожній виступ УВО. Берлін платить аж 1000 зол. гонорару, а навіть більше. Коновалець вернув з Женеви до Берліна і кермує далі саботажами. Далі „Слово Польске" пише, що прихильники німецьких марок так розохотились, що почали навіть палити стирти українців та підпалили в Золочові стодолу шовініста українця о. Юрика.

— **Радянська шпіонка засуджена.** У Львові закінчилась розправа проти Зинаїди Мойсе-Альойзи, яка як агентка Д. П. У. прийшла з Рад. України до Галичини і займалась шпіонажою. Трибунал засудив її на 3 роки вязниці, після чого цю шпіонку вишлють назад до СРСР.

— **Арештування сенатора.** Б. сенатор з луцького округа Микола Химчин арештований за антидержавну роботу.

— **Вибух у косівських салінах.** Секретар виділу повітового в Косові д-р Риневіч найшовся невідомо яким способом у варштатах місцевих салін дня 4-го ц. м. і приніс зі собою якийсь вибуховий матеріял, з яким почав манипулювати. Наслідок був такий, що вибух цього матеріялу поранив його і його відвезли до шпиталю. Нам невідомо, чи досі слідство ствердило, з яким наміром прийшов д-р Риневіч до салін, де він є зовсім посторонньою особою. Та ясно, що якби вибух був трапився в його відсутности і ще й був спричинив у салінах великі шкоди, то весь цей злочин пішов би на рахунок зайнятих там українських робітників.

— **Небезпечна відзнака.** Постерунковий ч. 983 з Вишнівчика, пов. Підгайці, зірвав сокільську шпильочку у громадянина Стефана Пасічника в селі Зарванці.

— **Україніка.** „Прагер Пресс" із 5. ц. м. поміщує статейку про останнє число журналу „Життя і Революція" подаючи його зміст та підкреслюючи статтю Е. Перліна про драматичну творчість Винниченка. На цьомуж місці обговорено зміст журналу „Україна" за березень-квітень 1930.

— **Напад бандитів на лікаря.** До помешкання коломийського лікаря д-ра Івана Ціпановського прийшов елегантно одягнений пан і просив його піти з ним до одного хорого приятеля. Доктор Ціпановський сів із тим паном до повозу візника і поїхали на вул. Словацького, а далі на пропонуцію невідомого пана, лікар ішов пішком. Коли опинились в глухому куті, з кущів вибігло ще трьох панків і всі чотири звязали лікареві руки, закнеблювали уста і забрали 900 долярів та срібний годинник, після чого зникли.

— **Шкільництво на Закарпатті.** „Моргенцайтунг" містить допис про шкільництво на Закарп. Україні. Між іншим там читаємо: „З новим шкільним роком недоля шкільництва на Закарпатській Русі виступає знов виразніше. Бракує 200 вчителів, так що треба брати некваліфікованих учителів. Очевидно, про чеські школи дбають краще, як про руські. Чеське шкільництво випирає школи інших народів: Наприклад в Ужгороді поруч руської гімназії твориться чеська паралелька, тому великий брак місця, а в Берегові руську і мадярську гімназію втискають в один будинок. Для 277 учнів призначено тільки 12 вчителів. Коли говориться про недолю шкільництва на Закарпатті, то цю недолю терпить тільки шкільництво автохтонного населення".

— **Ленін про своїх приятелів.** Один із неповоротців, б. комуніст Соломонов видає твір „Ленін і його приятелі", в якім читаємо, як Ленін у приватних розмовах характеризував своїх приятелів. Про Луначарського Ленін говорив між іншим: „Луначарський то справжній жартун. Недавно його кусала муха шукання Бога, очевидно так собі жартівливо, щоби Луначар прибрав нову позу. Бо в дійсности Луначарський то просто брудний тип, пияниця і розпусник, який на Бога поглядає, а на землі грішить, правдивий альфонс. Він співає Горкому самі дитирамби, а Горкого хлібом не корми, лиш говори йому славослови, то будеш жити в нього безплатно на Капрі, так як Луначарський живе. Про Горкого Ленін говорив: „Горкий, то хитра птаха: любить гроші, вмів використати вплив Короленка і при його помочі виліз на Олімп і з висоти Олімпу лається грубо на ліво і право та оплюває всіх. Горкий також тільки зпереду людина, а ззаду, чорт зна що! Він тільки тим корисний, що зі славолюбія дає гроші на революцію і вважає себе, так як і Шаляпін страшним більшовиком". Троцького Ленін назвав „страшним боягузом", який тільки приймає позу героя і то зі страху перед пролетаріятом, щоби не стоять проти нього. Літвінова називає Ленін „хитрим жидком-спекулянтом, в якого революційність не можна вірити ні на сотик, бо він продажна бестія та актор, що грає ролю революціонера, хоч грає по дурному. Літвінов гонить за міліонами і за двогривенник кожного продасть, взагалі він злібна істота, чорт його візьми".

— **Біда без дітей, і біда з дітьми.** Як відомо, у деяких державах, де населення зменшується, як от у Франції, уряди накладають податки на старих кавалерів, примушуючи їх женитись та збільшувати населення, а тимчасом у Китаю, де населення так зростає, що через те в краю зростає тіснота і голод та криваві революції, уряд думає над тим, як ослабити плодючість китайських жінок. Часописі сповіщають, що новий китайський уряд видав закон про введення податків від дітей. Хто має більше, як четверо дітей, той буде платити податки, а що китайці звичайно мали і по 12 дітей, то декого цей люксус буде дорого коштувати. Населення дуже протестує проти цього закону, бо воно переконане, що бодай плодження дітей не повинно підлягати податкам і мабуть цей закон буде відкликаний. Тоді одиноким способом зменшувати населення Китаю буде старий китайський спосіб: робити що-місяця революцію і розстрілювати за один день десятки тисяч китайців. А китайці це вміють.

— **Цікава адреса.** Один ірляндець хотів написати лист до англійського театрального артиста Джона Генрі, але знав тільки в якому театрі цей артист працює, мав його портрет, а забув імя і прізвище. Ірляндець написав лист, на коверті написав назву театру і слово „Льондон", а замість імени артиста прилішив його фотографію. Лист дійшов до рук Джона Генрі.

— **Арештування німецького письменника.** Молодий німецький письменник Оттон Боршгаймер виїхав з Берліна для наукових дослідів на Словаччину, бажаючи писати повість із життя словаків. Він приїхав до Левшаву якраз в пору, коли там кінчались маневри чеської армії, на яких був присутний і президент Ч. С. Р. Масарик. Побачивши цікаві типи словацьких дітей, письменник хотів їх відфотографувати, але це побачив жандарм і думаючи, що це німецький шпіон фотографує чеське військо, арештував його. Треба було багато слідств і клопотів, заки вкінці письменника звільнено.

— **Студент убивником.** Студент краківського університету Станислав Маннаркевич, перебуваючи на літниську в Карві, закохався в поштову урядничку Евгенію Моравську із Варшави і коли вона не хотіла бути йому взаїмною в любови, він застрілив її, а сам скочив з моста в ріку і втопився.

— **Жорстокий любовник.** Під Варшавою перебував цирк, де виступала між іншим одна вродлива акробатка. Цирковий електротехнік Кортез закохався в цю акробатку, а коли вона зрадила його, він видумав таку модерну помсту: у хвилині, коли акробатка танцювала на сцені перед публикою, закоханий електромонтер пустив у трапез електричну струю і вродлива акробатка нагло перервала танок і впала трупом вбита електрикою. Кортеса арештовано, а коли публика довідалась в чому річ, хотіла його злінчувати.

— **На Соловецьких Островах.** Молодий росіянин, що втік зі Соловецьких Островів, містить у „Шікаго Трібун" свої спомини і враження. Він пише, що на Соловецьких Островах перебуває тепер майже 250 тисяч засланців. Всі вони, чи селяни чи інтелігенти мусять виконувати примусову фізичну працю. Ця праця в лісах така тяжка, що багато інтелігентів, щоби увільнитись від тієї праці, свідомо при рубанні дров обтинають собі пальці, надіючись попасти до лічниці. Червоноармійці, що стережуть засланців, є панами їхнього життя і смерти: за леда провину вони бють їх так, що відбивають нирки та легені, або й привязують до дерев на жир кусливим комахам. Майже 60 відс. нещасних мешканців Соловецьких Островів хорувало на тиф і цілі тисячі повмирали, так що біля бараків стоять цілі цвинтарі. Найбільше бідують на Соловецьких Островах жінки, яких є там 20 відс. Чекісти вважають їх своїми рабинями, часто насилують жінок, а коли яка стає вагітною, то бували випадки, що таку жінку чекіст виводив у ліс і вбивав, а команді таборів подавав звідомлення, що ця жінка втікала з таборів і її застрілено в погоні.

— **Гироплян під водою.** Підчас маневрів еспанської фльоти військовий гидроплян з невідомої причини був охоплений полумям пожежі і впав недалеко Кап-Пріоріно до моря. Згинуло при цьому 8 осіб, між ними один контрадмірал і двох старшин.

— **Тлінні останки Штріндберга.** Як відомо, окрім тлінних останків дослідника північного бігуна Андрейого, найдено і труп його товариша Штріндберга, що згинув підчас експедиції. На днях тіло Штріндберга перевезено до Швеції. Трумну його вкрито шведським національним прапором. Цікаве, що цього дослідника перевожено якраз у день його уродин.

— **Князь Вільгельм у Шобера.** Як сповіщає віденська преса б. німецький престолонаслідник князь Вільгельм, який від деякого часу перебуває у Відні, відвідав австрійського канцлера Шобера. Візита, яка мала приватний характер тривала годину.

— **Конгрес інжинерів у Відні.** Під проводом голови інтернаціональної федерації інжинерів Прангея у Відні розпочався конгрес інжинерів. Реферати виголосили інж. Бруно Бавер та інші.

— **Зиски американських підприємств за 1929.** Американський Інститут для студій господарської конюнктури склав для 1.509 підприємств з ріжних галузів промисловости, на онові їх білянсів, таблиці, з яких виходить, що: загальний зиск цих підприємств 1929 досягнув 6.590,000.000 долярів (1928 — 5.806,000.000; 1927 — 4.731 міл. дол.). Як бачимо, зиски за 1929 р. зросли о 784 міл. дол. (13 відс.), а супроти 1927. о 1.859 міл. (39 відс.): Такі вислідм тільки більших підприємств! Менші своїх справ не публікували. 1.036 підприємств м. р. кожде понад 1 міл. дол. зиску, 83 — кожде понад 10 міл. дол. Страту мали 67 підприємств у розмірі 27.860,000 дол. Щодо банків то їх зиск за 1929 р. — біля 217,358.000 дол. (1928 — 176,260.000 дол., 1927 — 147,342.000 дол.) Гарні числа — нічого й казати!...

— **Скільки Америка продукує авт?** В грудні м. р. Америка виробила 120.004 авт (найменше число авт від 1922 р.!), але вже в січні ц. р. — 273.089 авт. Порівнюючи зі січнем 1929 р. це число менше о 32 відс. Найбільше продукується в Америці дешевших авт, як „Фордки" та „Шевролетки". Зиски 23 автомобільних підприємств 1929 р. — 365.338.000 дол. о 7 відс. менше ніж м. р. (395.005.000 дол.).

— **Росіяни до Америки.** За америк. часописами, Чернов, теперішній провідник російських соц.-революціонерів на своїй дорозі до Шікаго та Вашинґтону добився ніби успішного закінчення переговорів, щодо переселення 25 тисяч російських родин — все емігрантів з армії Врангеля та Денікіна до Америки, де уряд обіцяв наділити їх відповідною кількістю землі, здатної до хліборобства.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Інтервю марш. Пілсудського.

Ред. „Ґазети Польск-ої“ Мадзінський мав интерву з марш. Пілсудським. М. і. сказав Пілсудський, що виборчий період істнує для уряду й кандидатів на послів. Про кандидатів покищо не говорить, бо назвища іх йому невідомі. У виборчих правах і приписах такий хаос, що радо не бабрався би в тій нечистоті. В конституції нема ні словечка про якусь платню для б. послів. Сумніви маршалка були великі, бо нема паскуднішої річи в державі, ніж здеморалізована ватага б. послів, здекласованих якихсь клячей чи марних валахів, що кричать: грошей, грошей для себе та партій. Само-собою ріжні каваппердн, „конституту-проституту“ можуть собі інакше викручувати, та це ім не поможе, бо ні сотика не дам для бувш. послів. А б. посли мають багато довгів у ресторанах ґотелях, бурделях. Ті посли тепер звич. стерво, що затроює повітря. У розмові з одним держ. мужем сказав був марш. Пілсудський, що в одній державі люди захоріли на дальтонізм, себто що якусь барву бачать інакше. Коли ця недуга зросте, то хорий ходить коміть головою, а все бачить навиворіть і його болить голова. Бувші посли пригадують тих хорих, хотіли би створити державу в державі. Ця „держава“ хотілаб бути у стані війни з Польщею, для оборони дарового бурделю чи ґотелю. Може виберуть собі президента й уряд. З них багато надається до дому божевільних, коли не до тюрми. Найлекше ще можна рятувати іх надшарпане здоровля сикавкою. Це давна метода обливати варятів холодною водою.

У варш. політичних колах кажуть, що подібні енунціяції марш. Пілсудського появлятимуться у виб. час частіше. В найближчій енунціяції Пілсудський заналізує гол. виб. комісію.

„Слово Польске“ іменувало ред. В. Мудрого — послом!

„Слово Польске“ подало промову нач. редактора „Діла“ Вас. Мудрого на конґресі нац. меншин під заг. „Провокаційний виступ редактора „Діла“ на конґресі меншин у Женеві“ та додало товстим друком таку примітку: „Треба підкреслити, що п. Василь Мудрий був послом до польського сойму, отже складав приречення на вірність і льояльність Річипосполитій, крім того є одним ꝫ провідників УНДО, партії правно леґалізованої“.

Держ. виборча комісія.

До державної виборчої комісії визначили вже представників найбільших соймових клюбів: ББ бувш. пос. Полоський, заст. б. сен. Пежинський, ППС. б. пос. Пужак, заст. б. пос. Ліберман, Визволенє пос. Война́цький, заст. б. п. Смола, Клюб Народови Савіцький, заст. Белявський, Стр. Хлопске б. пос. Врона, заст. б. пос. Криса, „Пяст“ адв. Урбанович, заст. б. пос. Кернік. Український Клюб Косовоцький, заст. адв. Блажкевич. Німецький Клюб б. пос. Ута, заст. б. пос. Шпіцер.

Арештування Букшованого.

У звязку з арештуванням бувш. сенатора з партії „Сельроб“ Химчина на приказ слідч. судді арештувала поліція Осипа Букшованого, бувш. старшину УГА.

Арештування учеників.

Поліція у Винниках арештувала. Мих. Дмитерка, уч. торг. школи у Львові, Вол. Губку, уч. семінарії у Львові, Петра Москву, масаря, Мих. Гимка, уч. сем. Усі замешкалі у Підберізцях. Їх відставили до вязниці у Львові. Польські часописи пишуть, нібито згаданих арештованих приловили, як на зал. товарових ваґонах замазували знак польського орла, а вирізували ножиками тризуб.

Перетяли телеґр. дроти.

Польські часописи повідомляють, що в ночі зі суботи на неділю невідомі люди перетяли телеграфічні та телефонічні дроти на просторі Пісочнь-Уторопи.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

З судової салі.

§ 65.

У громаді Сокільника біля Львова війт Кендзьор оголосив був селянам біля церкви 30 березня 1930 р. розпорядок городського староства у Львові про розвязання т-ва „Луг“ у цьому селі. Небаром прийшло до прокураторії донесення, що Сенько Карпа взивав присутніх селян, аби не слухали ніяких обіжників влади, ні виділу повітової ради. Прокураторія карного суду обвинувачила Карпу за проступок із 65 § к. з., себто підбурювання.

У слідстві та на розправі в мин. суботу Карпа ствердив, що не виступав проти розпорядків влади, лише критикував начальника громади. Розправу відложили для покликання нових свідків. Провідником трибуналу був радн. Завістовський, обвинувачував прокуратор д-р Мостовський, боронив адвокат д-р Шухевич.

На орґанізаційному фронті.

РУДЕЧЧИНА.

Дня 17. серпня ц. р. відбулося велике віче в Кропильниках. Зібралися громадяни з Кропильник, Ваньковичі, Ніговичі, Костельник, Ляшок Завязаних і інших доокличних сіл. Головували о. Боднар і о. Онишкевич. Про положення українського народу під Польщею говорив пос. Тершаковець. На віче прибула поліція з Ляшок Завязаних і Купнович та делеґат староства, який часто перебивав промову посла і грозив розвязанням віча. Учасники віча ставили послові ріжні запити, як у справі реґуляції рік, удержання доріг та будови мосту на ріці Болозівці. Молодь з Костельник скаржилася на те, що поліція з Ляшок Завязаних повідбирала відзнаки членам протиалькогольного кружка „Відродження“. В цій справі староство в Рудках покликало 5 членів Т-ва „Відродження“ на розправу. Та сама поліція заборонила амат. виставу в Кропильниках, жадаючи перекладу песи на урядову мову, не зважаючи на те, що староство в Рудках дало дозвіл на виставу. В цій справі внесено скаргу до вищої влади. Зібрані на вічу одноголосно висловили довіря з признанням для проводу Партії.

Зі спортового життя.

РЕВЕРА — УКРАЇНА 2:0 (0:0).

Україна мала в першій половині величезну перевагу і просто не сходила з гриша противника, а в другій половині мала теж немало догідних можливостей стрілити ґоля, а проте вийшла з гриша переможеною. Завинив у всьому напад, що стріляв або за високо, або просто воротареві в руки. До того всі т. зв. наші „звізди“ з нападу придержували за довго мяч коло себе і комбінували так довго, поки амбітний противник не вирвав їм його зпід ніг. Фатальним показалося також вставлення Сича на обороні, бо з його вини впали оба ґолі для Ревери: перший зі стрілу тогож таки Сича (самовбійчий) другий з карного (за сфовлювання Сичом грача Ревери). Вчорашними змаганнями показала Україна, як не слід грати, бо програла меч з противником, що був від неї слабший у всіх лініях. Змаганнями з Реверою закінчила наша дружина змагання за мистецтво А-кляси, здобувши в сумі 17 пунктів і 3-є місце в табелі. Видців понад 1000. Судля п. Маркус.

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Поґонь — Польонія 1:1 (1:1). Польонія мала більше з гри, одначе амбіція і запал грачів Поґоні довели до того, що вона здобула один цінний пункт. Видців понад 4.000.

Варшава. Краковія — Леґія 2:2 (1:1).

Краків. Гарбария — Висла 6:1 (2:1).

Лодзь. ЛКС — Рух 5:0 (2:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Гасмонея — Лехія II. 5:4 (1:3).

Поґонь І Б. — Ожел Бяли 6:2.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Львів. Світезь — Ресовія (Ряшів) 5:1 (1:0).

Студентські справи.

До всього українського студентства!

В другій половині цього місяця маємо одинокий день в році, коли українському студентові вільно зібрати дещо гроша на розбудову нашої науки та на допомогу біднішим товаришам. Це день збірки на Товариство Прихильників Освіти.

Кожному відомо, що Товариство Прихильників Освіти вже цілі роки працює з успіхом над піднесенням наукового рівня нашої академічної молоді, кладе реальні основи для розвитку укр. науки, змагаючи до створення наукових варстатів, де наші найкращі наукові сили могли би віддавати своє духове богацтво нам, молодому поколінню, і де ми, молодь, могли би здобувати знання при помочі українських учених, поглибити його власними силами, на власних творцях і здобутках — на добро власного народу.

Товариство Прих. Освіти вписалося вже золотими буквами в історію нашого студентства, бо його заходом знайшло вже чимало наших товаришів велику, а головно негайну піддержку у скрутних хвилинах.

Саме тепер Товариство відреставровує Академічний Дім, передовсім під оглядом ґіґієнічно-санітарним, будує лазнички та переводить цілковитий ремонт центрального огрівання, бажаючи в цей спосіб забезпечити товаришам якнайбільші вигоди у їхній праці. Видатки Товариства мусять у цьому році зрости, якщо Товариство бажає приступити до реалізації всього того, що видвигнули останні Загальні Збори. Багато бідних товаришів жде напружено на допомогу Товариства, що у великій мірі рішатиме про їх дальше студіювання.

Тому, товариші, нашим обовязком перед собою і народом придбати для Товариства Прихильників Освіти якнайбільше фондів! Ставаймо всі однодушно до збірки! Покажім, що український студент уміє у своїм та всенароднім інтересі приложити рук до праці, покажім, що ми гідні того, щоби нами піклувалося старше громадянство, покажім, що ми розуміємо вагу науки та велич почину, задуманого Товариством Прихильників Освіти. Зорґанізуймо якнайсильніше збірку в тому одинокому дні, коли нам вільно зложити леґально лепту на свою національну науку! Зголошуймося самі по збіркові листи до Товариства Прихильників Освіти, закликуймо до цього інших та покажім, що український студент уміє пробити собі шлях до науки, а з тим і до народнього будівництва!

Студентський Комітет.

Лист до Редакції.

Проти наклепу комуністичного орґану.

Високоповажаний Пане Редакторе!

В 1926 і 1927 роках пражський студентський комуністичний журнал „Нове Життя“ умістив низку статей за анонімним підписом „Доссо“ про високі українські школи в Чехословацькій Республиці, в тому числі і про Українську Господарську Академію. Завданням цих статей було компромітувати ці школи та пошкодити їм, тенденційно освітлюючи правдиві і неправдиві факти.

Весною цього року в ч. 2. місячника „Вперед“, теж пражському студентському комуністичному журналі, вміщена була замітка „Горе-рідна школа на еміґрації“, де крім звичайних інсинуацій і вигадок твердилося, що п. проф. Мицюк „з великою насолодою давав статті для радянського студентського журналу „Нове Життя“, що виходив у Празі в 1926-1927 р.“

На запитання Професорської Ради УГА п. проф. О. Мицюк у листі з дня 26. 6. 1930 пише, що він „не був автором заміток у „Новому Житті“ і в складенні їх не спричинився своїми інформаціями“.

Виконуючи постанову Професорської Ради УГА, маю шану просити Вашу Хвальну Редакцію не відмовити видрукувати цього листа зі спростуванням п. проф. Мицюка замітки „Вперед“.

З щирим поважанням:

Доцент Е. Голіцинський,
секретар Професорської Ради УГА.

Дописи.

КАМІНКА СТР. *(Ювилей Впреосв. Митрополита Шептицького).* Дня 24. VIII. ц. р. святкувала Камінеччина 30-літній ювилей митрополитування Ексц. Митр. Шептицького. Рідке це торжество, приготоване українським світським і духовним громадянством, складалося з двох частей: 1) Молебня і проповіди в церкві; молебень відправили численно зібрані священики камінецького деканату, проповідь виголосив парох о. Цегельський. 2) Академії в Народнім Домі. Вступне слово виголосив місц. лікар д-р Банах, а реферат про діяльність Митрополита ви-

голосив о. Коритко, парох Холоєва. Крім двох камінецьких хорів, міщанського й акад. молоді під управою адв. д-ра Горбачевського, виступали з продукціями ще 4 сільські хори: зі Опаса, Соколова, Сільця і Руди (перші три в гарних народніх строях), які — хоч змучені далекою дорогою — бездоганно відспівали псальми Бортнянського. Деклямації дівчинки з народньої школи і старших, підібрані своїм змістом саме до поваги торжества, віддані були з правдивим чуттям і серцем, повним любови до Достойного Ювилята. Не менше гарно відіграло двох студентів скрипковий дует. При кінці о. Цегельський відчитав зміст депеші, яку того дня комітет вислав з побажаннями Впреосв. Митрополитові. Концерт закінчено відспіванням „Многая літа". Публики зийшлось в церкві і на академії дуже багато, і то як міщан, так і селян та інтелігенції, що є найвимовнішим доказом високої пошани, широго привязання і вдячности для Великого Громадянина-Владики. — *Д-р.*

БОБРЕЧЧИНА. *(З переживань села.)* В Молодиньчу, повіт Бібрка, почта Бортники н. Дн. біля Холорова, на закінчення науки в діточому садку як торічного, так і цього року мав бути діточий попис з деклямацій, співів і вправ. Попереднього року родичі дітей були просто захоплені своїми дітьми на пописі (попис був без повідомлення староства). Тому і цього року учителька садку хотіла виказатися овочами своєї 2-місячної праці. Не булиб ми писали просьби про дозвіл до староства і цього року, якби не відомий напад під Бібркою. Бо від цього часу пекло по наших селах. У нас жандарми стягали протоколи з учителькою садку п. Михайлиною Бажанською і з людьми (хто удержує садок і т. д.). Крім того була ревізія в хаті місцевого пароха в суботу 2. серпня від год. ½5 до 7 і в хаті учительки садка. Все те спонукало нас писати по дозвіл, аби — хоч попис був для самих родичів — поліція не робила нам яких перепон. Та дозволу виділ читальні не діждався, а лиш письма, яким заборонено попис з мотивів публичної безпеки. Попис в читальні не відбувся, а діти свою щоденну науку відбули на подвірю у священика і там попрощалися з учителькою. Після того було тиждень у селі спокою. А нараз до Бортник приїзджає автом староста, скликує сусідніх війтів і приказує пильнувати панських стирт. Хто не схоче, буде арештований. З Молодиньча вартує без ніякої оплати 10 мущин, а коли першої ночі не вийшли, то слідуючого дня двох поліцаїв від полудня сиділи в селі, а вечором відпровадили вартівників до двора. Не помогли просьби громадян, що двір від села віддалений 2 км., що в селі потрібно варти, що двір повинен би вводити постійних платних вартівників для себе. Все те не вдалося на ніщо і люди вартують досі панське добро без найменшої винагороди. — *Обсерватор.*

ЗЕЛІВ, пов. Городок Яг. *(Ювилей митр. Шептицького.)* Заходом читальні „Просвіти" відбулося у нас в неділю 17. серпня ювилейне свято в честь митрополита Шептицького. Був це концерт, зложений з промови о. О. Александровича про діяльність ювилята, деклямацій і співів церковного хору. На свято прибуло багато людей, навіть з околичних сіл. Село Зелів ступає непохитно культурно-освітнім шляхом. Приступило цього року до будови величавого шкільного будинку і то коштом добровільних датків. Громадські вулиці названо іменами: Шевченка, Франка, Шашкевича, Шептицького, а площі, де міститься читальня „Просвіти", дали назву о. Григ. Рибчака, що заложив читальню, вибудував читальняний будинок і на три роки попередив шкільну науку в селі. Назви вулиць вписано на окремих таблицях.

ПЛАУЧА ВЕЛИКА, пов. Бережани. *(З культурно-освітньої праці.)* Заходом читальні „Просвіти" в Плаучі Великій відбулася дня 24. серпня п. р. діточа вистава п. з. „Через файку". Численно вібрані видці були захоплені грою дітей, що старанно приготовлені, поводилися на сцені свобідно, наче справжні автори. На особлившу увагу заслугував „Пускайдим", що вибивався на перше місце своєю грою. В читальні „Просвіти" у Плаучі Великій пізнати плянову роботу і добрий провід, завдяки котрому може вона постійно розвиватися. Голова читальні о. декан Володимир Престашевський старається всіми силами згуртувати людей та помогти молоді, зі стратою нераз своїх господарських інтересів і своєї вигоди, бо відступає стодолу не тільки на вистави, але й на щоденні проби. Колиб не це, то неможлива булаб у селі ніяка вистава, бо покищо читальня не має ще своєї власної домівки. Помагає о. деканові в праці коло розвою читальні й урядження вистав молоді і дітей сотрудник о. Михайло Юхнович. Оба вони змагають згідно до того, аби та читальня, згуртувавши всіх громадян Плаучі Великої, стала згодом взором для інших громад. — *Гість.*

ПОВІТ ЛІСКО. (Кооперативна нарада). Дня 22. серпня п. р. відбулася в Устріках Долішніх повітова кооперативно-господарська нарада. В нараді взяли участь представники кооперації і 2-ох філій та кружків „Сільського Господаря" в цілого повіту. Промовляли: пос. Тершаковець про завдання наради, делеґат Головного Товариства інж. Йовик про хліборобську орґанізацію й аґроном на пов. Ліско інж. Мачай про завдання аґронома та аналізу землі. Ухвалено призначити ¼% торгового обороту кооператив першого ступня на потреби аґронома в повіті та повести тіснішу співпрацю кооперації з філіями та кружками „Сільського Господаря". Зібрані на нараді розійшлися з повною надією, що намічена праця буде в повіті успішно розвиватися.

Нові книжки й журнали.

Українська Загальна Енцикльопедія Книга Знання під ред. д-ра Ів. Раковського, вид. кооперативи „Рідна Школа", ч. 4. липень 1930. — Букви Б і В.

„Літературно-Науковий Вістник", книга IX. за вересень 1930. У змісті твори Ром. Ольговича, К. Чеховича, М. Матвіїва Мельника, П. Марійчина, М. Доння і Л. Декава, Юрія Колярда, Л. Лупева, д-ра Донцова, М. Б—ея, та бібліографія.

„Шляхом Незалежности", орґан Головної Управи Українського Центр. Комітету в Польщі, Варшава 1930, ч. 2, стор. 188.

„Життя і Знання" вересень 1930, ч. 12. Видання „Просвіти".

D-r Peter Werhun. Kurzer Überblick der Kirchengeschichte der Ukraine, mit 2. Karten. Berlin 1930.

„Вісти з Лугу" Львів, серпень 1930, ч. 8. Письмо присвячене справам Січей, Лугів і Просвіти.

„Село" неперіодичний орґан українського аґрарн. товариства, ч. 3. Прага 1930.

„Вікна" література, мистецтво, критика ч. 7—8, липень-серпень 1930.

„Głos gminy wiejskiej" organ Związku gmin wiejskich R. P. P. Warszawa 15. sierpnia 1930, ч. 15.

„Добробут" орґан торговлі, промислу і ремесла, Лчвів 15. серпня 1930, ч. 3.

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Петро Ясінчук, один з найзамітніших селян, громадських діячів у Чортківщині, основник і невтомний працьовник культурно-освітніх і економічних установ, батько відомого діяча „Рідної Школи" п. Льва Ясінчука, помер у Білобожниці дня 6. вересня 1930 в 78, році свого трудящого життя. Земля Йому пером!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 6. вересня п. м. масло експортове 4·10 зол.; десерове 4·0 зол.; літра молока 25 сотиків; літра сметани 1·30 зол.; копа яєць 7·00 зол.

Тенденція цін масла знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 8. вересня год. 8. вечором „Осінні Маневри" оперетка Кальмана.

Малий Міський Театр:

Понеділок, 8. вересня, год. 3. і 8. веч. „Папа Кавалер" комедія, два рази денно.

Театр „Ріжнородностей" (в Народнім Домі):

Понеділок, 8. вересня, год. 8. вечором „Перемога" Конрада.

Кіна.

АПОЛЬО: Парада любови і звукові додатки.
КАСІНО: Корорі пустині.
КОЛЬОСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: Тайна лікаря — Звукова фільма.
ЛЕВ: З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату кіно зачинене.
МАРУСЕНЬКА: Тайна лікаря. Звукова фільма.
ОАЗА: Місто любови з Іваном Петровичем.
ПАЛЯС: Весілля в Голлівуді.
ПАН: Танцюристка з Москви.
ПАСАЖ: Тисяча долярів нагороди і звукові додатки.
ХИМЕРА: Бебе і Спілка.
ПРОМІНЬ: Загія дочка шейка.
СТИЛЕВЕ: Чорний орел і Опирі Варшави.
ФАТАМОРГАНА: Два покоління і Невинна.
УТІХА: Де Схід є Сходом і Пат та Паташон як герої.

Програма радіо.

Второк 9. IX. 1930.

Варшава (1411,7) 16·15 Грамофонові плити Гельсінгфорс (221,4) 17·25 Музика на акордіоні, **Льондон** (356,3) 13·00 Концерт солістів. **Берлін** (419) 16·30 Авдиція молоді. **Рим** (441,2) 17·30 Віолінчельо. **Прага** (486,2) 17·00 Радіооркестра. **Відень** (516,3) 20·05 Капеля Гайгера. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська оркестра. **Харків** (426) 19·00 Концерт. **Париж** (1725) 16·46 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вписи до Музичного Інституту ім. М. Лисенка філія в Тернополі тревативуть до 15. IX. п. р.

Замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося у Львові дня 30. серпня 1030 р. зложили Впп. Володимир і Ірина з Левицьких Глібовицькі 30 зол. на дальше викупно землі під „Український Город" у Львові, за що Старшина Сокола Батька складає щиру подяку. 485

Конкурс.

На посаду Директора гімназії „Рідної Школи" в Золочеві вносити подання до 20. вересня.

Головна Управа „Рідної Школи"
466 2—3 Львів, Ринок ч. 10/II.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.